

**Vilniaus universiteto Rektoriui prof. Artūriui Žukauskui
Vilniaus universiteto Tarybai
Vilniaus universiteto Senatui
Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui
Vilniaus universiteto ir Lietuvos akademinėi bendruomenei**

PAREIŠKIMAS

Dėl VU TSPMI profesoriaus V.Radžvilo persekiojimo už pažiūras
2018 m. gegužės 22 d.
Vilnius

Lietuvos žmogaus teisių organizacijoms tapo žinoma, kad 2018 m. gegužės 16 d. du šimtai Vilniaus universiteto (VU) studentų kreipėsi į VU Rektorių, Senatą ir Tarybą, prašydami nenaikinti VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute (TSPMI) politinės filosofijos profesoriaus etato. Taip studentai sureagavo į TSPMI administracijos sprendimą panaikinti politinės filosofijos profesoriaus etatą, o V. Radžvilui pasiūlius dalyvauti konkurse kitos srities profesoriaus pareigoms užimti. Kreipimosi autorių nuomone, TSPMI administracijos siūlymas V.Radžvilui kandidatuoti į sociologijos ar kitos srities profesoriaus vietą prilygsta jo pašalinimui iš Universiteto. „*Tai didžiulė klaida, dėl kurios labiausiai nukentės studentai. Prof. V.Radžvilas dėsto argumentuotai, išsamiai ir įžvalgiai, praturtindamas net ir tuos studentus, kurie nepritaria jo dėstymo būdams ar išsakomiems teiginiams, jo dėstomi kursai vertingi tiek savo turiniu, tiek dėl išskirtinio, dėmesį pritraukiančio dėstymo*“, - rašoma kreipimesi.

Sumanymas panaikinti TSPMI prof. Radžvilo užimamą etatą yra įgijęs politinį atspalvį. 2017-05-15 devyni Instituto studentai laišku paprašė TSPMI administraciją prof.V.Radžvilo dėstomą kursą „*Europos idėja: tapatumai ir reprezentacijos*“ iš privalomojo pakeisti į pasirenkamąjį dėl profesoriaus pažiūrų ir įsitikinimų. TSPMI administracija prašymą be įtikinamų motyvų nedelsdama patenkino, neatsižvelgusi į netrukus pateiktą alternatyvų 22 studentų bei alumnų prašymą palikti kursą privalomą. TSPMI administracija, apribodama profesoriaus V.Radžvilo teisę laisvai dėstyti parengtą kursą, akivaizdžiai palaikė diskriminacinę nuostatą alternatyvų prašymą pateikusiųjų akademinės bendruomenės narių (22 studentų bei alumnų) atžvilgiu, tuo šurkščiau pažeisdama VU Statutą.

TSPMI administracija nepaisė Lietuvos mokslininkų sąjungos, Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo, kitų akademinės bendruomenės narius vienijančių organizacijų perspėjimų nepersekioti profesoriaus už pažiūras ir įsitikinimus.

VU Rektorius, tiesiogiai atsakingas už VU Statuto nuostatų laikymąsi (VU Statuto 42 ir 43 str.), nesikišdamas į TSPMI konfliktą pats pažeidė esmines VU Statuto nuostatas, t.y. prievolę vykdant Universiteto misiją užtikrinti minties laisvę ir nuomonių įvairovę jame (4 str.2 dalis 2 p.).

VU Rektoriaus laikysena nepakito ir po grupės TSPMI akademinės bendruomenės narių kreipimosi į VU Centrinę akademinės etikos komisiją dėl tariamo V.Radžvilo akademinės etikos normų laužymo. Centrinė akademinės etikos komisija, paneigusi profesoriui mestus kaltinimus, iš esmės patvirtino VU TSPMI etikos komisijos išvadas, jog prof. V. Radžvilo persekiojimas yra politinio pobūdžio. Todėl, įvertinus VU Rektoriaus atsakomybę už VU misijos įgyvendinimą ir nenukrypstamą VU Statuto laikymąsi, darytina išvada, jog VU Rektorius palaiko minėtą politinį persekiojimą.

Stiprėjančias autoritarinio valdymo ir studijų ideologizavimo tendencijas Universitete patvirtina ir kiti faktai. Tai VU administracijos siekis naikinti universitete humanitarinius fakultetus bei lituanistines studijas, kitaminčių profesorių teisių suvaržymai (R. Čepaitienės atleidimas iš darbo, draudimas P. Gyliui dirbti VU

komunikacijų fakultete) ir kai kurios moksliniu požiūriu abejotinos Rektoriaus iniciatyvos (steigti VU LGBT padalinį). Visa tai verčia abejoti Rektoriaus administravimo gebėjimais toliau vykdyti VU misiją.

Lietuvos žmogaus teisių organizacijos konstatuoja:

- Teisės apribojimas profesoriui V.Radžvilui laisvai dėstyti teorinį kursą VU TSPMI ir šio instituto administracijos siekis jį pašalinti iš VU TSPMI turi politinio persekiojimo požymių.
- VU akademinės bendruomenės nario persekiojimas už pažiūras ir įsitikinimus Vilniaus universitete yra prilygintinas mokslininkų ir dėstytojų politiniam persekiojimui universitete sovietmečiu (V. Biržiška, B. Sruoga, V. Jurgutis, P. Šalčius, A. Žvironas, V. Sezemanas, M. Lukšienė, V. Zaborskaitė, I. Kostkevičiūtė, J. Trinkūnas ir kt.) ir kelią susirūpinimą dėl stiprėjančio universiteto autoritarinio valdymo: administracijos santykiai su dėstytojais ir kitais akademinės bendruomenės nariais prieštarauja pamatiniams piliečių laisvių principams, įtvirtintiems Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, kuri laiduoja asmens teisę turėti įsitikinimus ir juos laisvai reikšti (25 str.) bei garantuoja, kad „*kultūra, mokslas ir tyrinėjimai bei dėstymas yra laisvi*“ (42 str.), ir VU Statutui, kuris „*puoselėja minties laisvę ir nuomonių įvairovę, atvirumą pasaulio idėjoms ir inovacijoms, kolegialumo, tarpusavio pagarbos, pasitikėjimo ir akademinės etikos vertybes*“ (4 str.2 d. 2 p.).
- Būdamas ir asmeniškai atsakingas už prof. V.Radžvilo nušalinimą, VU Rektorius ne tik atima iš studentų jų savarankiško mąstymo ugdymui reikalingą prof. V.Radžvilo dėstomą kursą, varžo Universiteto pedagogų aktyvumą bei kūrybinių ieškojimų norą, bet ir slopina universiteto debatų kultūros tradiciją. Įtvirtindamas politinės valdžios platinamą vieningą politinio korektiškumo doktriną, VU Rektorius savo konformizmu siekia jai suteikti statusą, analogišką sovietinei ideologijai, kuri dėl politinės prievartos ir saugojimo nuo kritikos, virto dogmatiniu tikėjimu.

Atsižvelgdami į tai prašome VU senatą įpareigoti VU Rektorių:

- Patenkinti minėtų 200 studentų prašymą palikti prof. Vytautą Radžvilą dėstyti jo iki šiol skaitytą kursą Vilniaus universiteto TSPMI ir sudaryti kuo palankesnes sąlygas ne tik akademiniams, bet ir viešiesiems debatams aktualiaisiais politikos bei politinės kultūros klausimais, taip pat ir nedelsiant nutraukti jo persekiojimą už pažiūras ir įsitikinimus.
- Be išlygų vykdyti Lietuvos Respublikos įstatymų ir VU Statuto reikalavimus, t.y. užtikrinti Universitete ir jo padaliniuose dėstytojų bei kitų akademinės bendruomenės narių konstitucines įsitikinimų ir pažiūrų reiškimo laisves.

Prašome VU Senatą ir Tarybą:

Ištirti ideologinio ir politinio persekiojimo bei susidorojimo su mokslininkais, dėstytojais už pažiūras ir supažindinti VU akademinę bendruomenę bei visuomenę su atliktų tyrimų išvadomis.

VU Senatui, Tarybai ir Rektoriui atsisakius tenkinti šiuos prašymus, kviečiame:

- Lietuvos mokslininkų sąjungą ir Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimą viešumo tikslais informuoti Europos universitetų akademines bendruomenes apie akademinės bendruomenės narių laisvių suvaržymus Vilniaus universitete.
- Lietuvos mokslininkų sąjungą ir Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimą, suderinus su VU profesinėmis sąjungomis, kreiptis paramos į Tarptautinį akademių ir akademių draugijų žmogaus teisių tinklą, kuris rūpinasi ir atstovauja mokslininkų, inžinierių, sveikatos priežiūros ir kitų aukštojo mokslo darbuotojų teisėms jiems vykdamant savo tiesiogines pareigas.

Ragine:

Kiekvieną Universiteto dėstytoją ar akademinės bendruomenės narį nesitaikstyti su akademinės laisvės suvaržymais, ginti ne tik savo bendraminčių bet ir oponentų konstitucinę teisę į pažiūrų ir įsitikinimų reiškimo laisvę, neleisti, kad būtų ribojama bet kurio bendruomenės nario mokslinių tyrinėjimų, dėstymo ir pažiūrų bei įsitikinimų laisvė. Šias LR Konstitucijoje, įstatymuose ir VU Statute įvirtintas pamatines vertybes raginame atsakingai ir nuosekliai perduoti jaunajai kartai.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija	Romualdas Povilaitis
Lietuvos žmogaus teisių asociacija	Vytautas Budnikas
Piliečių gynybos paramos fondas	Stasys Kaušinis
Lietuvos Helsinkio grupė	Stasys Stungurys

Nurodytų žmogaus teisių organizacijų pritarimą pareiškimui tvirtinu:

Piliečių gynybos paramos fondo direktorius

Stasys Kaušinis

